

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **B. Š.**, bývajúceho v Ž., proti žalovanej **K. L.**, bývajúcej v T., **o vyporiadanie majetkového podielu v bytovom družstve**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn 7 C 167/2003, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Martin z 11. decembra 2008 č. k. 7 C 167/2003-285 a rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. marca 2011 sp. zn. 9 Co 384/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Martin z 11. decembra 2008 č.k. 7 C 167/2003-285 a rozsudok Krajského súdu v Žiline z 24. marca 2011 sp. zn. 9 Co 384/2010 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Martin v poradí tretím rozsudkom z 11. decembra 2008 č.k. 7 C 167/2003-285 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 195 524,-- Sk (6 490,20 Eur) so 16,5% úrokom (správne „úrokom z omeškania“) od 1.6.2003 do zaplatenia, všetko do 3 dní, z titulu vyrovnania členského podielu v bytovom družstve, keď predchádzajúcimi rozhodnutiami vo zvyšku návrh žalobcu zamietol. V rovnakej lehote uložil žalovanej povinnosť zaplatiť právnenému zástupcovi žalobcu náhradu trov konania v sume 86 740,-- Sk (2 879,24 Eur) a to s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Žiline po zrušení jeho predchádzajúceho rozsudku zo 14. mája 2009 sp. zn. 9 Co 120/2009 uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. októbra 2010 sp. zn. 4 Cdo 141/2010, ktorým mu bola vec vrátená na ďalšie konanie, opätovne rozhodol

o odvolaní žalovanej tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s poukazom na ustanovenie § 219 O.s.p. potvrdil a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 227,72 Eur na účet advokáta, do troch dní. V plnom rozsahu sa stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu a jeho odôvodnením, na ktoré ako presvedčivé poukázal. Uviedol, že súd prvého stupňa postupoval správne, keď ustálil hodnotu členského podielu ku dňu zrušenia spoločného nájmu bytu a členstva v bytovom družstve a skúmal, či žalovaná má voči žalobcovi pohľadávky spôsobilé na započítanie v zmysle § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka a v tomto smere vykonal vo veci dostatočné dokazovanie a vyvodil z neho správny právny záver, keď návrhu žalovanej na započítanie pohľadávky v zmysle § 581 ods. 2 Občianskeho zákonníka nevyhovet z dôvodu, že sa jedná o premlčané pohľadávky, ktorých premlčania sa žalobca dovolal. Uviedol, že nemôže byť na ujmu účastníka skutočnosť, že veriteľ v trojročnej premlčacej lehote neurobil prejav smerujúci k započítaniu, lebo v opačnom prípade by sa prakticky pohľadávka stala nepremlčateľná. O trovách odvolacieho konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 1, § 142 ods. 1 O.s.p. a úspech konania vo veci.

Na základe podnetu žalovanej proti uvedeným rozsudkom okresného i krajského súdu, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd rozsudky oboch súdov zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie. Podľa mimoriadneho dovolateľa bol napadnutými rozsudkami porušený zákon, pričom ochranu práv a právom chránených záujmov účastníka konania nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dovolanie odôvodnil citáciou ustanovení § 120 ods. 1, § 132, § 153 ods. 1, § 157 ods. 2 O.s.p. a § 580, § 581 ods. 1,2, § 517 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka a § 3 nar. vl. SR č. 87/1995 Z.z. majúc za to, že sa nimi okresný ani krajský súd pri svojom rozhodovaní neriadil. Argumentoval, že otázku zániku vzájomných pohľadávok započítaním a tiež úrokov z omeškania súdy nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) a preto, že priznané úroky z omeškania nezdôvodnili a odvolací súd sa nevysporiadal s námietkami odvolateľky uvádzanými v odvolaní k výške úrokov z omeškania, je daný aj dovolací dôvod podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedol, že pre posúdenie otázky premlčania vzájomnej pohľadávky v zmysle doterajšej judikatúry nie je rozhodujúci čas, kedy bol urobený prejav smerujúci k započítaniu, ale okamih stretu vzájomných pohľadávok, preto námietku premlčania vzájomnej pohľadávky možno s úspechom uplatniť len vtedy, ako bola vzájomná pohľadávka premlčaná už v čase, keď sa pohľadávky stretli. V prejednávanej veci podľa generálneho dovolateľa k stretu pohľadávky žalobcu

a pohľadávky žalovanej postúpenej jej J. V. došlo 29. decembra 2004 a k stretu pohľadávky postúpenej žalovanej M. B. došlo 17. decembra 2003 a keďže žalobca si uplatnil pohľadávku voči žalovanej 1. júna 2003, k premlčaniu nemohlo dôjsť. Pokiaľ žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi aj úroky z omeškania od 1. júna 2003 vo výške 16,5%, v tejto časti považoval generálny prokurátor rozhodnutie pre nedostatok odôvodnenia za neprekúmateľné. Súčasne podľa § 243ha ods. 1 O.s.p. navrhol odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu poukázal na ustanovenie § 580, § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka a navrhol napadnutý rozsudok ako správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s ustanovením § 243ha ods. 1 O.s.p. nevydal samostatné rozhodnutie o odložení vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, pretože odklad vykonateľnosti nastal už doručením mimoriadneho dovolania dovolaciemu súdu, pretože generálny prokurátor súčasne s podaním mimoriadneho dovolania navrhol odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243f ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané z dôvodu, že:

- a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
- b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Predmetom konania bola žalobcom uplatnená pohľadávka na vyrovnanie členského podielu zo zaniknutého členstva v bytovom družstve vo výške 300 000,-- Sk (9 958,17 Eur) so 16,5% úrokom z omeškania od 1. júna 2003 do zaplatenia, pričom predchádzajúcimi rozhodnutiami bola žaloba žalobcu do sumy 104 476,-- Sk (3 467,96 Eur) s príslušenstvom zamietnutá a v tejto časti rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie okresného súdu a rozhodnutie krajského súdu v otázke zániku vzájomných pohľadávok započítaním a úrokov z omeškania spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), pretože súdy v konaní na zistený skutkový stav dôsledne neaplikovali ustanovenia § 580 a nasl. Občianskeho zákonníka upravujúce zánik záväzkov ich započítaním, keď oba nižšie súdy vychádzali z názoru, že právo na započítanie je potrebné uplatniť v trojročnej premlčacej lehote od stretu pohľadávok, teda vychádzali z názoru, že rozhodujúci je čas, kedy bol urobený prejav smerujúci k započítaniu a nie okamih stretu pohľadávok.

Nesprávnym právnom posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 580 Občianskeho zákonníka, ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie.

Podľa ods. 2 cit. ustanovenia, započítať nemožno premlčané pohľadávky, pohľadávky, ktorých sa nemožno domáhať na súde, ako aj pohľadávky z vkladov. Proti splatnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná.

Započítanie (kompenzácia) je spôsob zániku vzájomne sa kryjúcich pohľadávok dlžníka a veriteľa. Tým odpadá dvojité splnenie vzájomných pohľadávok. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora uvedeným

v mimoriadnom dovolaní, že právne účinky (zánik záväzkov) nastávajú **ku dňu stretnutia** vzájomných pohľadávok, ak sú splnené predpoklady pre započítanie.

Nemožno však nateraz považovať za správny názor vyslovený mimoriadnym dovolateľom, že „k vzájomnému započítaniu nárokov, t.j. k stretu pohľadávok došlo 29. decembra 2004 v prípade pohľadávky žalovanej postúpenej jej J. V. a 17. decembra 2003 v prípade pohľadávky žalovanej postúpenej jej M. B., keďže žalobca si uplatnil svoju pohľadávku voči žalovanej 1. júna 2003“.

Z obsahu spisu totiž vyplýva, že žalobca si žalobou z 21. augusta 2003, doručenu súdu 26. augusta 2003 uplatnil nárok na zaplatenie sumy 300 000,-- Sk (9 958,17 Eur) so 16,5% úrokom z omeškania od 1. júna 2003 tvrdiac, že žalovanú písomne vyzval listom v mesiaci máj 2003 na plnenie. Z rozsudku súdu prvého stupňa vyplýva (z ktorého názorom sa stotožnil odvolací súd a rovnako aj generálny dovolateľ), že splatnosť pohľadávky žalobcu nastala v rozsudku neuvedenom dni v mesiaci máj 2003, pretože „nepochybne od tohto dátumu (1. júna 2003 – pozn. dovolacieho súdu) bola odporkyňa s platením v omeškaní“. Ako súd dospel k takémuto záveru, z obsahu spisu ani z odôvodnenia rozsudku nemožno zistiť, rovnako, ako nemožno zistiť ani to, na základe čoho súdy určili splatnosť žalovanou žiadaných započítavaných pohľadávok.

Z obsahu spisu tiež vyplýva, že žalovaná v konaní poprela, že by bola žalobcom vyzvaná na plnenie skôr, než jej bola súdom doručená žaloba, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia predmetnej sumy, t.j. poprela skutočnosť, že od 1. júna 2003 bola s plnením v omeškaní (por. č.l. 170) a namietla aj požadovanú výšku plnenia. Z obsahu žaloby, ani z obsahu celého spisu nevyplýva, či žalobcom tvrdená výzva na plnenie z mája 2003 obsahovala určenie času požadovaného plnenia, pričom žalobca (jeho právny zástupca) na výzvu súdu uviedol, že nemá list ktorým žalovanú vyzýval na plnenie (...“my sme zasielali odporkyňi list, ktorý sme ale nenašli.“ – por. č.l. 191 p.v.). Nielenže súdy nižších stupňov tejto skutočnosti nevenovali žiadnu pozornosť, na existenciu tvrdenej výzvy nevykonali žiadne dokazovanie a táto skutočnosť im nebránila určiť, že žalovaná je od 1. júna 2003 s plnením v omeškaní, ale navyiac nevenovali žiadnu pozornosť ani tvrdeniu žalovaného, ktorý **spochybnil oprávnenosť a existenciu** žalovanou uplatnených pohľadávok na započítanie. Tieto skutočnosti nebral na zreteľ ani generálny dovolateľ v mimoriadnom dovolaní a to napriek tomu, že bez ich zistenia nie je možné určiť, či účastníci majú voči sebe pohľadávky

spôsobilé na započítanie v zmysle § 580 Občianskeho zákonníka. Žalobca totiž doteraz v konaní nepreukázal, že žalovanú vyzval na plnenie a určil jej termín splatnosti svojej pohľadávky, pričom je potrebné brať zreteľ aj na skutočnosť, že výška plnenia bola ustálená až v súdnom konaní. Kedy a v akej výške nastala žalovanej povinnosť plniť (ak mala vzniknúť ešte pred vydaním rozhodnutia), teda z obsahu spisu nie je možné zistiť.

Námietka mimoriadneho dovolateľa, že k stretu pohľadávok v prejednávanej veci došlo 29. decembra 2004 a 17. decembra 2003 preto nemôže obstať, keďže pre takýto záver súdy nižších stupňov nevykonali žiadne dokazovanie a to nielen ohľadom splatnosti žalobcovej pohľadávky ale ani ohľadom splatnosti pohľadávok žalovanej uplatnených na započítanie. Až po vyriešení základnej otázky, kedy a v akej výške sa pohľadávka žalobcu voči žalovanej stala splatnou a po vyriešení existencie a splatnosti započítavaných pohľadávok žalovanej, je možné zaoberať sa otázkou, či medzi účastníkmi existujú vzájomne započítateľné pohľadávky v zmysle ustanovenia § 580 Občianskeho zákonníka, kedy došlo k ich stretu, prípadne otázkou ich premlčania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky tak dospel k záveru, že oba nižšie súdy nesprávne posúdili otázku vzájomnej započítateľnosti pohľadávok, pretože vychádzali z názoru premlčania pohľadávok uplatnených na započítanie bez toho, aby si pre takéto rozhodnutie zadovážili dostatok skutkových podkladov. Tým, že v spojitosti s námietkou premlčania vôbec neposudzovali skutkový stav veci (či došlo k náležitému objasneniu všetkých rozhodujúcich skutočností, či postačujú už zistené skutočnosti, resp. či je daná potreba prípadného doplnenia dokazovania) v nadväznosti k právnej stránke veci, kde zatiaľ riešili len otázku premlčania vzájomne uplatnených pohľadávok, došlo vo vzťahu k uvedenému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci k inej vade v konaní, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. Na túto inú vadu je dovolací súd povinný prihliadať aj z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 O.s.p.), a nie je preto rozhodujúce, či tento dovolací dôvod bol v mimoriadnom dovolaní generálnym prokurátorom uplatnený alebo nie. Z uvedených dôvodov dovolací súd sa potom už nezaoberal námietkou mimoriadneho dovolateľa vo vzťahu k príslušenstvu pohľadávky, pretože pre takéto posúdenie nie sú nateraz dostatočné skutkové podklady.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e v spojení s § 243f ods. 1 O.s.p., keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonom

chránených záujmov dotknutej osoby a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov uznesením oba rozsudky nižších súdov zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 2, 3, 4 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. septembra 2012

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Mgr. Patrícia Špacírová